

Bon vespre,

Al llarg dels darrers anys, poc abans d'aquesta hora, de tant en tant, venia a ca vostra, i fèiem, més que una xerradeta, una xerrada, perquè, malgrat l'hàbit de sopar a les vuit, vuit i mitja, de vegades el contraveníeu, bé perquè feia temps que no ens vèiem, be perquè aquell dia vos ho havíeu botat.

No record quan ens coneguérem personalment. La imatge més llampant es remunta a una reunió de la Comissió de Centre Històric; devia ser doncs, la segona meitat dels anys 80. Érem pocs i això ens permetia envoltar la taula i observar alhora els projectes. Una planta havia aplicat la secció àuria. Quan acabàrem: "fa tant que no ho sentia! L'estudiàvem a l'escola d'arquitectura!" "No te pensis, també jo la tenc molt oblidada, ja no l'explic als alumnes".

El nombre  $\pi$  donà per molt. A vegades, després de la reunió, tornàvem junts a casa (vivim molt a prop) o anàvem a feinejar. Anàvem, sobretot, al Mercat de l'Olivar, "com pot ser que no coneguis si el peix és o no fresc?" "Vols que t'acompanyi?"

I, entre peixos, desfilaven els noms dels arbres, tu en coneixies molts, i els comentaris sobre alguns dels edificis que s'aixecaven en la ruta cap al mercat; sovint enfilàvem el carrer Colom (aleshores les reunions de Centre Històric es feien a Cort) i tornàvem per sa Quartera. Jo procurava no remugar perquè tu eres tot serenor.

Al·ludies a l'ensenyament a l'Escola d'Arquitectura de Madrid, a la situació de la segona meitat dels 50; a l'elecció d'arquitectura i no d'enginyeria.... i jo, al bell mig, t'amollava la xerrameca del pas dels enginyers militars als civils, de l'elit que conformaven els enginyers de camins, o dels dibuixos, els primers, que alçaren de restes del passat, com les taules de Menorca. I passàvem al tren de Sóller, al plànol d'eixample de Palma del teu avi, i no me feies cas quan te deia, "no, no l'hi rebutjaren, no l'arribà a lliurar a l'Ajuntament".

Recordaves professors com Torres Balbás, "ah! saps qui era?", "Bé es que participà en la conferència d'Atenes del 31 i...", "i a més a més quan acabà la guerra, fou depurat tres o quatre vegades; conservà la càtedra de Madrid encara que fou destituït com a director-conservador de la Alhambra".

En aquella primera etapa no tornàrem a mencionar circumstàncies com la darrera. Te va revenir més endavant, quan evocares la teva infantessa, la joventut..., l'aïllament del malalt, la quotidianitat entre els anys 40 i els 70, i de com es capgirà part del teu passat. Ho exterioritzaves entre la tristor i l'enuig. Anava a dies. "Oblideu, Perico, ja ha passat".

Una temporada, per conjuntures diverses, ens vérem manco, tanmateix sempre hi eres quan t'havia de menester.

Al marge de requeriments precisos, t'embolicares en dues tasques fatigoses, i dic t'embolicares des del moment en què, tot i que creia conèixer-te, mai hagués previst fins quin punt t'implicaries.

El primer quefer fou l'esfondrament d'una escala helicoidal, construïda empíricament. En veu alta, manifestares la teva preocupació. El matí següent, abans de les vuit, comparegueres a casa, i el bon dia, tot xalest, fou, "eh, què no has pogut dormir?" "Perfectament, ja sabia que qui no dormiria series tu".

"Has de demanar el permís, ho has de visar, necessites un aparellador, sí, sí... ho simplificaré"; "dóna'm els plànols i ja m'espavil". Qui gestionà la paperassa vas ser tu, tu qui portares l'aparellador: el "teu", i, per arrodonir-ho, coneixies un mestre d'obres.

En la segona ocasió, es tractava d'adequar una construcció de les acaballes del segle XIX per a habitatge. Ja no sabies de cap mestre d'obres. Sense defallir i amb la il·limitada paciència que te caracteritzava solucionar les malifetes derivades de la manca d'ofici, i particularment de qui t'ho havia demanat, la qual, de tant en tant, tenia *il·luminacions*, que sovint, desapareixien tan ràpid com havien aparegut, que se succeïen i que, a voltes, s'oblidava de comunicar-te.

Així, dia rere dia, amb la flexibilitat i resistència que s'equiparava amb la paciència que abans he esmenat, puix la més mínima menció al teu saber és tan fora de dubte que seria de bades.

Un dia ens barallarem. Tu, ja mig enfilat a un mur amitger, de més de 6 metres, d'alçària, es clar. "No vull", vaig cridar, tu cridares més i em renyares aïradament. La decisió fou no mirar-te, i intentar tranquil·litzar-me amb les estampes de la teva agilitat, per a sobre les ones de la mar, allà a Sometime, on compartirem algun capvespre.

L'única aportació fou encomanar els plànols de l'estat actual. "No me serveixen! Ja els faré jo!" "Pots pensar, que ho esmenin"... "però senyora, per què no ens digué que els plànols eren per Pere Garau?".

Ara, quan escric aquestes paraules, m'angoixa aquella llarga història; desitjaria que m'haguessis enviat a passejar. Però per damunt de tot, el que més, més, desitjaria és haver sabut veure/mirar, lluny dels a priori, de la precipitació.

"Perico, saps que odii convertir un arc en llinda".

"No, no dos vessants, no: en té un; tanmateix no tenc prou doblers..."

Quanta ximpleria!!

Paradoxalment, això succeïa quan ja havia renunciat a què me parlassis del teu quefer i tu callaves, com si aquest quefer fos allò usual; esmentaves els condicionaments del punt de partida o el perquè de l'opció. Ignor per què amb tu me vaig empenyar en abstraccions, en conceptes. Per què no vaig saber aplicar el que tantes vegades havia

defensat: les generalitzacions no són adients, la qüestió és el què, el perquè i el com de cada intervenció, agafada, així, individualment.

Perico, fa estona que no parlam. Enyor el teu somriure i també el teu nirvi quan t'indignaves per un tema o l'altre: per destrosses urbanístiques –implícitament sempre lligarem urbanisme i arquitectura-, per segons quins comportaments...

O, a l'inrevés, quan, amb entusiasme, te referies a la rehabilitació del centre de Palma, arran del Pla General del 85. "Fixa't l'Ajuntament ho tirà endavant sabent que no li aportaria més vots, i ho va fer!!"

"Si, si, l'autovia a l'aeroport era necessària"; "vols dir?"

Fa temps que no voltam per Ciutat; fa temps que no pots resoldre els meus dubtes permanents sobre determinades obres. Fa temps que la complicitat és recordança.

"Ara, ja no puc escoltar, però, Esthereta, deixem parlar!" Aquesta Esther que entrà en la meva vida de la teva mà, tota resplendent d'alegria, encisadora, generosa, tan generosa com tu. Aquesta Esther que rememora la seva vida: des de Cuba a Manacor, de Manacor a Palma, i que recuperà les aromes dels orígens amb les receptes, de cuina, de l'inspector Carvalho. La dona dels acudits i de les pel·lícules. La dona, n'Esther, a qui li agradava contar anècdotes del teu decurs vital, del vostre; ho feia aprofitant que tu, o bé, cercaves alguna cosa que havies perdut, o bé, anaves a la cuina: "tenc un vi molt bo, t'agradarà!"

Possiblement, no facis gaire cas de tot plegat, de l'any Garau, no per menyspreu sinó, perquè posar esment en mi?

Entén Perico, que ho feim no només per tu, també per nosaltres. I per nosaltres és pel que he infringit una regla: després de la mort, el silenci. El que havíem de dir era en vida, no ho vaig saber fer, tampoc ara. Estimada Esther, Perico estimat, bona nit i gràcies per tant i tant.